

Formats digitals de comunicació literària

Josep Porcar Museros

PID_00166748

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

Introducció.....	5
1. Definició de <i>format digital de comunicació literària</i>.....	7
1.1. Manifestació digital de l'escriptura i la lectura	7
1.2. La voluntat expressiva, distintiu literari també a la Xarxa	7
1.3. El missatge, més ençà i més enllà del text i l'hipertext	8
1.4. Distinció breu entre <i>suport, plataforma, canal, format i gènere</i>	9
1.5. Rigor comunicatiu	10
2. Una aproximació a la tipologia dels nous formats.....	11
2.1. L'apunt o <i>post</i> dels blogs: més enllà dels dietaris	11
2.1.1. Exemple 1: "LlunÀtic": apunt blogaire i crítica literària	12
2.1.2. Exemple 2: "abcd xavierfarre": apunt blogaire i traducció	12
2.1.3. Exemple 3: "Plagueta de bord", l'apunt blogaire de l'escriptor	13
2.1.4. Exemple 4: "La paraula nostra": el blog <i>magazine</i> o col·lectiu	14
2.2. El <i>podcast</i> literari: unitat de paraula, música i so	14
2.3. La videoliteratura: el videolit	15
2.4. Literatura en temps real i literatura sincrònica	16
2.5. Formats cooperatius de creació literària	18
2.5.1. El mem retroalimentat i el mem encadenat	18
2.5.2. Coescriptura: cadàvers exquisits, autòpsies digitals	20
3. Plataformes de comunicació literària.....	21
3.1. L'hiperblog, l'hipertext col·lectiu i ordenat de blogs	21
3.2. Altres plataformes i portals de comunicació literària	22

Introducció

Escriure i publicar alguna cosa a la Xarxa és una experiència semblant a la de llançar una ampolla al mar amb un paper a dintre. I amb un missatge. A la Xarxa, és fàcil trobar-hi ampolles i tenir paper a mà. I el mar sempre és al davant. El missatge és cosa nostra. Després d'una dècada com a blogaire, encara és aquesta –i sembla que ho serà sempre– una de les sensacions habituals quan escrivim i publiquem apunts al blog. És també la sensació de qui rep l'ampolla ones enllà. Aquesta impressió potser no ens regala la definició més acadèmica, però sí una descripció inicial, ràpida i concisa de l'acte de comunicació que possibiliten els nous suports i formats digitals. És clar que, segons com, podria resultar una explicació extremament decebedora, en cas que ens preguntem per quina raó hauríem d'usar aquests suports si al capdavall les nostres sensacions com a comunicadors de l'anomenada *era digital* no són tan diferents de les que podria experimentar Robinson Crusoe fa gairebé tres segles. No parlarem de sensacions. Però per què un artefacte tan rudimentari com una ampolla al mar per a explicar les formes més modernes d'escriptura i de lectura?

La resposta és doble. En primer lloc, la natural: perquè els humans no hem canviat *tant*, però la immutable solitud de la nostra aventura comunicativa com a escriptors/lectors és *menys* salvatge. Per tant, en aquest sentit, ens hem civilitzat; avui dia tenim la seguretat que, mar enllà, illes, països, continents enllà, hi ha persones que rebran els nostres missatges i, no solament això, aquestes persones ens podran respondre, hi intervindran, i ens retornaran aquestes ampolles plenes també d'escriptures. La proximitat i reciprocitat creixents entre l'emissor i el receptor determinen el missatge, permeten transformar els canals, intercanviar rols i, en definitiva, obrir nous horitzons de relació i expressió humanes. De fet, a l'horitzó o a la vora de la platja, sovint hi ha tantes ampolles que a vegades no tenim ni temps de destapar-les –deixem aquest debat, però, per a les ciències socials. No és cap casualitat, doncs, que l'internauta *navegui* o que els primers blogs fossin batejats com a *bitàcoles*.

En segon lloc, perquè el missatge escrit en un paper dins d'una ampolla llançada al mar ens regala una imatge completa, integral, per bé que analògica, del tema que ens ocupa: els formats digitals de comunicació literària. De fet, a la Xarxa, és comú parlar de *càpsula* per a referir-se al continent + contingut virtual d'un treball de caràcter creatiu. Hem triat la imatge de l'ampolla perquè ens descriu ben clarament quines són les funcions de cadascun dels elements que la conformen. Un exemple: el mar és Internet, l'ampolla és el programari d'un blog, el paper és el blog contenidor (disseny + interfície) i el missatge és el *post* o apunt, allò que diu. Però, aleshores, què és el *format*? El format és el resultat de tot plegat, és a dir, el conjunt d'eines, procediments i continguts –textuals, sonors, visuals– per mitjà dels quals pren forma l'acte de comunicació literària. Després veurem quin factor és clau per a determinar l'existència

de *literatura* en una peça o composició ideada digitalment i si el seu desenvolupament podria, o no, consolidar gèneres literaris, qüestió que sovint genera polèmica i confusions.

Tot i això, més que esbrinar quin serà el futur de la literatura i dels seus gèneres en l'era digital, abans cal atendre i acceptar que l'escriptor ha començat a fer servir els nous formats i que, gràcies a aquest ús, ja imparable, la literatura ha trobat nous camins per manifestar-se. Aquest ús ens permet extreure una primera tipologia, per bé que, ja d'entrada, cal alertar que l'intent de tipificació estarà marcat, molt probablement, per imprecisions i relliscades –típiques també– d'una evolució incipient i constant de formats com aquesta, que s'endevina molt llarga i oberta. És innegable que aquest ús ha modificat ja les rutines productives dels escriptors, de l'*amateur* i del professional, que alhora han anat adaptant aquests formats a les seves necessitats –i també a les del lector. D'aquestes modificacions i adaptacions en tenim ja alguns exemples de l'era Gutenberg, la del paper. Per exemple, quan, no fa tants anys, el poeta transcrivia els versos a la màquina d'escriure, no pensava en paper? No pensaven en pedra els nostres avantpassats cavernícoles quan, a les parets de la cova, dibuixaven cérvols i llances amb la sang dels cérvols i la punta de les llances? I no acabava determinant això el resultat, l'aparença i fins i tot el contingut de l'obra? El format. Durant el seu procés creatiu, l'escriptor "cel·lulós" no ideava ja –i ho continua fent– l'aparença tipogràfica, el text sagnat, l'interlineat, les llargàries d'un vers, és a dir, tot l'aspecte visual dels seus poemes? No completava així un significat latent que defineix el contingut de l'obra? Durant el procés creatiu, el poeta intenta anticipar-se a totes les percepcions que el lector hi obtindrà durant la lectura. L'ús del paper, d'una manera o una altra, n'és determinant. En comptes de pensar en pedra i paper, no pensarà "en pantalla" l'escriptor del futur? De fet, no hi pensa ja?

L'escriptor i blogaire Biel Mesquida té el costum d'usar la paraula *escriguera* per a referir-se a les necessitats expressives més o menys sofisticades que té, ha tingut i sempre tindrà l'ésser humà. Aquest és el pecat original del paradís o selva d'escriptors i lectors en xarxa dels darrers anys. I tornem a dir *escriptors* en el sentit més ampli de la paraula, no solament en el d'autors més o menys professionals que publiquen volums de paper. Amb raó s'al·legarà que aquesta selva ha existit sempre. Cert. Però caòtica, desestructurada i, sobretot, emmurallada. Feudal. No descobrirem res de nou si diem ara que la Xarxa obre un ampli ventall d'oportunitats a escriptors i lectors. És indiscutible que l'accessibilitat d'Internet ha facilitat la seva trobada. Però més enllà d'això, cal descobrir com ha anat evolucionant la seva relació i conèixer les eines i els canals que han fet servir per a estimular-se mútuament, si es pot dir així. Gràcies a aquesta estimulació, hem arribat a un punt en el qual podem dir que hi ha formats digitals de comunicació literària. Uns formats, per cert, que han obligat teòrics, investigadors i escriptors a replantejar-nos el fet literari en tota la seva dimensió.

1. Definició de *format digital de comunicació literària*

Un format digital de comunicació literària és tot model estructurat de composició textual, sonora o visual resultant d'una configuració informàtica o electrònica ideada per a la difusió d'unitats discursives de significació autònoma entre dos o més individus, originada en l'escriptura o destinada a l'escriptura, en què preval una voluntat expressiva de caràcter creatiu o artístic.

1.1. Manifestació digital de l'escriptura i la lectura

D'aquesta definició, l'exemple en xarxa més visible és el blog. Qualsevol acte comunicatiu és guiat pels interessos de l'emissor i per les necessitats del receptor, per bé que els formats digitals fan reversibles i intercanviables aquests propòsits i rols, i permeten que tots dos s'hi manifestin gairebé d'una manera sincrònica. Una voluntat expressiva de caràcter més o menys transcendent, com és l'escriptura creativa o reflexiva/assagística, exigeix per part de l'autor un esforç previ de preparació dels materials que finalment s'hi exhibiran. Cal defugir i desmuntar el prejudici, encara imperant en certs gremis, que acusa l'escriptura en xarxa de poc rigor o de poc treballada. La publicació de qualsevol apunt a Internet amb aquesta voluntat expressiva, per mínim que sigui, reclama una tasca prèvia, analògica o digital, d'anàlisi comparativa de textos i hipertextos actuals o passats ("què n'han dit uns altres, d'això que jo diré"), l'auxili d'enciclopèdies i manuals de correcció/perfeccionament lingüístics (vocabularis, diccionaris de sinònims/antònims, etimològics), etc. Com en el món analògic, només amb el processament de tota aquesta informació prèvia es pot materialitzar l'escriptura. Però la presumpta facilitat amb què els formats digitals ens permeten publicar, hi afegeix un tercer pas: la revisió de la nostra escriptura abans de ser *penjada*, que és com se'n diu a l'acte de publicació en línia. Seria l'equivalent al lliurament dels nostres originals a l'editor. El fet que, gràcies als formats digitals, els editors siguem nosaltres mateixos no ens hauria d'eximir de la responsabilitat de ser rigorosos amb allò que fem públic i que podrien llegir moltes persones.

1.2. La voluntat expressiva, distintiu literari també a la Xarxa

La voluntat expressiva també és el títol d'una sèrie d'assajos d'Antoni Marí. Recordant el raonament de Kant sobre aquest tema, el poeta eivissenc va escriure:

"L'art és la representació d'idees estètiques i l'artista és aquell home que té la facultat d'exposar idees estètiques."

Antoni Marí. *La voluntat expressiva*.

Aplicat a l'escriptura, en aquest cas la digital, aquesta definició marca la frontera entre l'expressió literària i la purament funcional –és el cas d'una part de la periodística/informativa. Per tant, no podem dir que hi ha una nova expressivitat literària a la Xarxa sinó simplement un trasllat d'aquesta als nous suports i formats, dels quals la literatura, com altres arts, s'ha beneficiat. Els factors que descriu Marí ens permeten identificar aquesta voluntat expressiva de la mateixa manera a la Xarxa que al paper:

"Gràcies a la imaginació, font de la poesia i l'art, podem superar la natura; transcendir el món empíric on l'enteniment exerceix el seu paper determinant i anar envers el que es troba més enllà dels límits de l'experiència." I poc després concreta: "La idea estètica és semblant a la idea racional en tant que ambdues tendeixen envers alguna cosa que es troba més enllà dels límits de l'experiència; la qual cosa provoca, a partir d'una representació, una diversitat de pensaments que cap concepte pot recollir o expressar. La idea estètica representa sensiblement idees racionals, no pas directament, sinó a través d'atributs estètics (representacions que, sense poder representar directament les coses que refusen tota representació, hi fan pensar)."

Antoni Marí. *La voluntat expressiva*.

Aquesta reflexió de Marí és un bon punt de partida per a distingir, a la Xarxa o en un llibre, l'escriptura literària de la que no ho és.

1.3. El missatge, més ençà i més enllà del text i l'hipertext

Segons l'enciclopèdia en línia *Viquipèdia*, l'hipertext és «un sistema d'organització de la informació basat en la possibilitat de moure's per dins d'un text i cap a textos diferents per mitjà de paraules clau». *Text i hipertext* s'hi complementen per a enriquir el missatge. Faciliten extraordinàriament la comprensió del subtext, és a dir, ens permeten aprofundir en les motivacions i les expectatives dels escrits d'un autor. Figures retòriques com l'al·legoria o la metàfora, que permeten representar conceptes amb un significat distint o en un context diferent de l'habitual, no tenen ja restringit i supeditat el seu funcionament a la comprensió del context analògic en el qual han estat emprades. Un enllaç (o *link*) a una imatge, a una definició de diccionari o a un titular de diari basten per a comunicar al lector les intencions de l'escriptor en xarxa. Aquestes *noves* opcions d'escriptura hipertextual són constatables diàriament a la Xarxa. "Veus mirades", per exemple, és un poema en prosa poètica construït amb símbols procedents de muntatges poètics audiovisuals d'autors forans; gràcies a les opcions retòriques de l'hipertext, el resultat és una reconstrucció d'aquests símbols i, al capdavall, una mutació del discurs poètic. La reflexió poètica obtinguda a partir de les diferents versions audiovisuals obre així noves senderes de significació altament suggeridores.

Si ho comparem amb la literatura analògica o predigital, un bon exemple d'aquesta elaboració del missatge amb pretextos i subtextos són els poemes que inclouen citacions introductòries a fi de contextualitzar les intencions co-

municatives del poeta. En aquest sentit, podríem dir que un mestre d'aquesta tècnica és el poeta T. S. Eliot. El seu llibre *The Waste Land* inclou poemes elaborats a la manera d'un *collage*, farcit de citacions literals, moltes de bíbliques, d'altres d'històriques i literàries, en principi descosides, descontextualitzades, i de cap i de nou sargides per a crear un nou discurs poètic, admirable des del punt de vista estètic i ètic. Si Eliot visqués ara, s'hauria servit de l'hipertext per a crear la seva obra? No ho sabem, però sens dubte ens permet entendre que el missatge de l'escriptura digital, com en l'analògica, no es troba només en el text *escrit* sinó en el conjunt de representacions vinculades i vinculables, i sobretot, que els formats digitals aporten noves eines per a facilitar-ne la composició i la comprensió.

1.4. Distinció breu entre *suport*, *plataforma*, *canal*, *format* i *gènere*

Sovint hi ha confusions a l'hora d'usar terminologia bàsica en el món digital, tot i que és cert que a vegades poden ser boiroses les fronteres entre alguns dels conceptes definits a continuació:

- **Suport digital:** dispositiu per mitjà del qual accedim a la informació. Exemples: un ordinador, un mòbil, un lector de llibres electrònics, etc.
- **Canal digital:** mitjà, via o instrument gràcies al qual l'emissor transmet el missatge al receptor. Exemple: el blog (el seu programari), una xarxa social, el YouTube.
- **Plataforma digital:** estructura de recursos humans i mitjans tècnics que tenen com a objectiu la difusió de continguts generats per una comunitat. Exemples: "Blocs de Lletres", hiperblog català de literatura, el projecte "lletra" de la UOC, etc.
- **Format digital:** model d'escriptura textual, d'exposició visual o de representació sònica o simbòlica resultant d'una configuració informàtica ideada per a la publicació, difusió, arxivament, intercanvi de missatges entre dos o més individus. Exemple: el *podcast*, el videopoema, l'apunt de blog, etc.
- **Gènere** (digital o analògic): concepte de tipus categorial que permet classificar les produccions literàries tenint en compte aspectes de forma (poesia, narració, teatre), de contingut (aventura, diari íntim), d'estil, etc. Es poden combinar i encavalcar diversos criteris per a establir les categories secundàries (segons la *Viquipèdia*).

1.5. Rigor comunicatiu

Escriure no és *penjar textos* i llegir no és *visitar blogs*. Evidentment, prejudicis, fal·làcies i precaucions entorn de l'escriptura digital no existeixen perquè sí. Hi apareixen per propagació d'un discurs preventiu, quan no recelós, però també per l'ús que a vegades s'ha fet de les noves opcions de publicació digital. Als prejudicis s'hi arriba, és clar, després de tant escoltar valoracions gratuïtes com que "els blogs inflen, però no omplen" (títol d'un article publicat a *Levante-EMV*), però també a partir d'algunes produccions literàries poc elaborades, superficials, rutinàries o massa desenfadades –i perfectament legítimes– d'una part dels usuaris. Ha quedat definit anteriorment que en qualsevol comunicació literària que es manifesta digitalment hi ha d'haver una voluntat expressiva en què preval l'escriptura de caràcter creatiu o reflexiu. No caldria dir que aquesta delimitació del concepte obliga l'emissor, creatiu i reflexiu, a mantenir una disciplina o un rigor estilístics i conceptuals en les seves comunicacions i també, per part del receptor, uns esforços en la selecció dels continguts.

2. Una aproximació a la tipologia dels nous formats

2.1. L'apunt o *post* dels blogs: més enllà dels dietaris

En el darrer lustre, escriptors *amateurs* i professionals (més tard aquests) han començat a participar activament en un nou espai i temps literari que s'ha obert gràcies a la consolidació incipient de les noves tecnologies de la creació i autoedició digitals, per bé que a distints nivells i amb intensitat desigual, depenent de l'ús que n'han fet. El blog o bloc és, a hores d'ara, el format electrònic d'expressió individual i col·lectiva més emprat a Internet, és a dir, a la Terra: s'estima que, d'estables, n'hi ha uns cinc milions, però la xifra creix fins als 70 milions si considerem la variable de la seva alta provisionalitat. Com a comunitat o gremi, ha aconseguit superar la premsa en línia pel que fa al nombre de lectors, d'autors i diversitat de continguts: la blogosfera ha esdevingut un diari global els continguts del qual són determinats pel lector/autor i no, com abans, pels propietaris dels mitjans de comunicació (*media*). Aquesta eina de comunicació es va originar a Internet a partir dels –avui rudimentaris– registres de notificacions periòdiques entre informàtics en línia, als quals s'incorporaren, després, alguns trets dels dietaris personals tradicionals i cal·ligràfics. D'aquesta fusió entre quefers digitals i analògics va néixer el blog, que actualment és un lloc web en què es redacten, es mostren i s'arxiven, amb certa periodicitat, missatges d'un o diversos autors, amb un ús o temàtica en particular, de manera que l'autor sempre conserva la llibertat de deixar publicat allò que consideri oportú, parafrasejant la definició de la popular enciclopèdia virtual *Viquipèdia*.

Éssers humans de tota condició, majoritàriament deslligats o independents de poders polítics i econòmics, publiquen les seves reflexions personals sobre temes diversos, inclosos enllaços a unes altres pàgines; són entrades textuais o gràfiques (*posts*) que, gairebé en tots els casos, poden ser immediatament comentades –secundades, completades o rebatudes– pel lector. És així com han anat sorgint blogs sobre tecnologia, disseny, periodístics, científics, professionals, artístics i, per tant, literaris.

Per descomptat que l'escriptura o la lectura d'un blog no garanteix una qualitat més gran de l'obra, ni un nivell intel·lectual més alt de l'autor o del lector, però tampoc la d'un llibre ni la d'un diari. Evidentment, la vàlua intrínseca d'una creació artística no depèn de les eines o dels materials amb què s'hi exhibeix. Això és un debat ingenu, cansat i estèril. La qüestió és una altra: l'emancipació creixent –també se n'ha dit *democratització*– del procés de

comunicació de l'obra literària. Hi ha un fum d'iniciatives prometedores i propenses a la cooperativització o a la pura autogestió individual que, tot i les suspicàcies, ja han demostrat que l'elecció, avui, dels dispositius digitals per part de l'autor aconsegueix irradiar l'obra literària amb molta més eficàcia des d'una perspectiva d'activa socialització –a vegades hiperactiva–, gràcies al control gairebé integral del procés de comunicació autor-lector, que s'ha redefinit i ha començat a reduir-ne els intermediaris o, en tot cas, alguns dels seus entrecanvis i càrregues. La reformulació de les relacions emissor-receptor, adaptades als nous canals, suports i formats de transmissió, permet guanyar en dinamisme i economia de mitjans si es fa un ús responsable i efectiu dels seus valors característics: l'accessibilitat, la immediatesa, la interacció i la reciprocitat. Amb el blog, l'escriptor abraça, com a potencial factòtum, unes competències i capacitats que mai abans, en la història de la humanitat, no havien estat tan favorables a la tasca de l'artista: econòmicament assequible (és molt més barat que la impremta); retroacció (*feedback*) integral (comunicació directa amb l'autor, de manera que, en la pràctica, el lector i l'autor hi intercanvien papers i personatges); accessibilitat global (autoria i llegibilitat efectives des de gairebé qualsevol lloc del món), plenament intertextual i contextualitzat (els textos s'enllacen entre ells i interactuen); i, finalment, una altra qüestió cabdal, autonomia editorial i, en conseqüència, un primer i desequilibrant sacseig de les cadenes comercials i burocràtiques de la propietat intel·lectual. El blog ha estat, doncs, el mitjà d'expressió digital encarregat d'inaugurar un futur més propici per a l'escriptor, atès que, tècnicament si més no, ha reforçat la llibertat productiva del comunicador, sigui un lletraferit, un artista, un periodista o un professional de qualsevol indústria cultural. És, en definitiva, una ferramenta poderosa l'ús de la qual, en determinades direccions –i sense deixar-nos endur per cap eufòria–, pot acabar essent, a la llarga, sinuosament revolucionària.

2.1.1. Exemple 1: "LlunÀtic": apunt blogaire i crítica literària

"LlunÀtic" és el blog de David Madueño, jove poeta sabadellenc i professor de secundària. Des del 2004 penja ressenyes dels llibres que llegeix, a vegades per encàrrec. La majoria de ressenyes i recomanacions les fa simplement pel plaer de la lectura, pel goig de reflexionar-hi i per intercanviar impressions. Destaca per l'equanimitat de les seves opinions, sempre ben matisades. Aquest blog i els que veurem després són exemples de planificació, rigor i una certa disciplina. En definitiva, escriptura que s'esforça a treballar l'estil i els conceptes per aconseguir una comunicació òptima amb el lector.

2.1.2. Exemple 2: "abcd xavierfarre": apunt blogaire i traducció

Xavier Farré és poeta i traductor. Tradueix del polonès i de l'eslovè. Gairebé tots els dies penja les seves versions de poetes forans. El format del blog permet al traductor mantenir organitzats els seus treballs, arxivar-los i regalar-los diàriament a un públic nombrós. El blog és, en el cas de Farré, una alternativa magnífica a l'opció editorial en paper. Segurament, les editorials no veuen

Exemple

Més exemples de blogs de crítica literària i assaig:

- "El llibreter"
- "Ofici de lector"

Exemple

Més exemples de blogs dedicats a la traducció:

- "Daidalea"

mercat en la venda de poesia en aquells idiomes. Sigui per al blog o per a un nou volum de versos, Farré no fa distincions en els esforços dedicats a la millor traducció possible. Parlem de publicació, en qualsevol cas.

2.1.3. Exemple 3: "Plagueta de bord", l'apunt blogaire de l'escriptor

Per a l'escriptor amb obra ja publicada, el blog és un exercici de memòria, al més pur estil dietarista, més que no pas un espai per a la creació, que també. Sovint és un lloc on deixar constància de qüestions que després podrien ser opcions o punts de partida de noves obres. Aquests dos vessants es combinen en diferents intensitats depenent de l'escriptor. "Plagueta de bord" és el blog de l'escriptor Biel Mesquida. Amb motiu de les primeres Jornades de la Catosfera, que és com s'anomenen les reunions anuals de la blogosfera catalana, ell mateix ens explica en un apunt –o *post*– quin és l'ús que fa del blog:

"Sí, ara que ja duc quasi tres anys bloguejant, plaguetejant a bord i de bord, puc veure clar que els borratxos verbals, la teringa de mots que arrenclar en el blog es fan en un territori molt inconnegut, molt misteriós i molt poètic, entre l'oralitat i el text. Abans, i ara quan escric a mà, la meua manera de produir era ben clàssica: escrivia, deixava reposar les paraules, hi tornava i corregia, ho deixava fer temps en el teler dels fulls, hi tornava de bell nou, feia més correccions, etc. I així temps i temps fins que un dia, quan ho volia publicar, no em quedava més remei que passar el manuscrit a l'ordinador. I quan ho veia amb aquella lletra quasi impresa començava la darrera correcció. I quan sortia en paper ho donava per acabat [...].

Allò de fer blog era tota una altra cosa, tota una altra forma d'acaronar els llenguatges, de tocar-los, d'esculpir-los i de fer-los fruitar. Els primers mesos ho vaig passar molt puta, molt malament. Escriure d'aquella manera em feia por, em produïa calfreds, em feia mal de panxa, em regirava. Per què?

Perquè trobava que era una escriptura plena de riscos, unes paraules col·locades dins un camp de mines, uns mots que podrien convertir-se en pols amb la primera bufada de vent. Emperò, alhora, descobria també que allò era un reservori d'escriptures provisionals –i no em sap greu ni em fa vergonya confessar-ho– que em feien escriure: que em feien escriguera. Allò era un prodigi. Un full on podia pintar quadres de paraules amaraades de fragilitats, de provisionalitats, que, per les meravelles de la tecnologia (del sabers contemporanis), podien ser lligides tot seguit per tot el món i per tot el planeta. I per afegitò els lectors eren lliures per escriure comentaris, dir la seva, criticar-me, insultar-me, estimular-me, deprimir-me, tocar-me amb els seus mots, menjar-me, perbocar-me, etc. És bell i dur. Escriptura provisional en llibertat i que produeix llibertats de lectura i de resposta. Sempre havia sabut que l'escriptor ver és un creador de llibertats. En el blog ho és doblement: per l'escriptura en llibertat que practica i per la llibertat que dona als lectors per dir la seva. Aquest gran teler públic que és el blog és també una disciplina quasi quotidiana. I això, per a una persona tan anàrquica com jo, esdevenia una altra i alta font d'escriguera. Què he fet quan he publicat escrits del blog? Els he mirat, els he corregit, els he refet, o, de vegades, els he deixat tal com eren amb la frescor primera. Però quan han sortit en paper els textos han esdevingut definitius (mentida! Què és un text definitiu? Fins que mor l'escriptor tot text és provisional!), perquè no els he tocat pus. Les escriptures provisionals del blog sempre les puc rellegir, repensar, redir, reescriure, recontar i recantar: escriptures que són experiments de tactes. Freg el meu llenguatge contra l'altre com si tingués dits en l'extrem dels mots, enroll l'altre amb les meves paraules, l'acaron, el toc, el meu llenguatge tremola de desig, la pell de llenguatges s'electrifica d'emocions contingudes, de la despesa sense terme, de la declaració, del secret, et caetera."

Biel Mesquida. "Apunt".

Exemple

Més exemples de blogs d'escriptors:

- "L'escriptori"
- "Flux"

2.1.4. Exemple 4: "La paraula nostra": el blog *magazine* o col·lectiu

"La paraula nostra" és un blog valencià de col·laboració entre cinc persones lligades al món de l'ensenyament, la literatura i la música. El seu caràcter multidisciplinari ofereix un espai comú a un ventall d'escriptures ampli, divers i atractiu a partir de les sensibilitats artístiques més personals: música, pintura, disseny gràfic, fotografia i, sens dubte, literatura. Aquest blog és un exemple de treball en equip en què és fàcil percebre que els autors estan convençuts que a cada apunt cal dedicar-hi esforços per a mantenir els nivells de qualitat que ells mateixos s'han imposat. El V Encontre Carles Salvador va dedicar una taula a parlar sobre la blogosfera. La poeta Begonya Mezquita hi dedicava un apunt titulat "Ser accessible vol dir ser generós":

"Calia que la nostra paraula tornara a fluir en directe i en assemblea sabàtica. En pocs minuts havíem de presentar-nos com a blogaires i explicar per què fem el que fem. Com que el més complicat era posar-nos d'acord en com aniria la cosa nostra i això ja s'entreveia pels ferros de les baranes dels antics magatzems El Siglo mentre ens féiem unes fotos per al facebook in blue, finalment hi vam entrar i vam enganxar la nostra baula a la cadena que tot just s'havia instaurat en aquella sala. Tots quatre, a l'espera del Manel que havia d'aparèixer a l'hora de l'àpat, vam dir-hi la «nostra» conscients que, mentrestant, nous blocs es creaven a la xarxa com polsim d'estrelles, milions d'internautes rimadors s'iniciaven en aquest món en constant expansió, amb vertigen, amb curiositat, amb desfici. En realitat, la nostra presència era una pinzellada de tonalitat diversa: l'interés educatiu amb què potser va nàixer ha anat canviant de fesomia i ara per ara, més creatiu que mai, caldria parlar més aviat de publicació virtual amb finalitats literàries. Ser accessibles, ser generosos i oferir aquelles propostes que ens vinculen a un pensament de caire humanista, literari, lliure i necessari en un món més aviat desvirtuat. Aquest és, ara per ara, el nostre projecte.

Ara bé, com que de directors de centres de secundària, de tipògrafs, de poetes, de pares i mares, de compositors, de mestres, d'amics, d'homes i de dones, de comunicadors, d'escriptors en fi, ja actuem cada dia, em preguntava qui de tots, què de tot som? Quan som més o menys nosaltres? En quina paraula, en quina lletra ens veiem reflectits? En la a o la o? Què volem dir i a qui ho volem dir quan publiquem a LPN?"

Begonya Mezquita. "Ser accessible vol dir ser generós".

Exemple

Més exemples de blogs col·lectius:

- "Riell Bulevard"
- "Llibres i més llibres"

2.2. El *podcast* literari: unitat de paraula, música i so

En la seva tesi *Análisis del contexto, retos y oportunidades del podcasting en el marco de la comunicación sonora*, Antoni Sellas defineix el *podcasting* com la "distribució de continguts sonors a través d'Internet mitjançant un procés automàtic anomenat *sindicació web*. La clau d'aquest sistema és la incorporació de l'arxiu d'àudio adjunt en un canal (amb un determinat format de sindicació, habitualment RSS)". Per a Sellas, "el *podcast* és l'arxiu de so distribuït a través del *podcàsting* o bé la sèrie d'episodis sonors distribuïts de forma periòdica en un mateix canal. El terme, per tant, es refereix tant al contingut com al continent". Per definir-lo simplement, el *podcast literari* és un arxiu d'àudio reproducible –i a vegades descarregable– en xarxa, i sovint vinculat als blogs, que conté una obra de representació sonora basada en la creació i expressió literàries. L'autor dels *podcasts* pot ser l'autor de l'obra sonoritzada, però no és

imprescindible. La característica fonamental del *podcast* literari és l'ús, per part del *podcaster*, de tota la creativitat artística de la qual és capaç per a poder fer arribar una obra literària –pròpia o aliena– a l'oient a partir d'imatges sonores.

Jaume Llambrich és editor i blogaire pioner a casa nostra en la creació de *podcasts* literaris, sovint elaborats a partir de versos dels nostres poetes. Ell mateix ens explica la seva experiència:

"Vaig arribar al podcast per curiositat. La mateixa curiositat que em va empènyer a obrir-me un compte de correu fa segles i a crear un bloc fa uns anys. I, per ser exactes, arran d'un concurs de podcasts poètico-artístics que malauradament ja s'ha deixat de fer (Joves Creadors). Evidentment els primers podcasts tenien una qualitat molt minsa, però aquelles primeres provatures em van permetre conèixer el món de l'autoedició d'àudio, el programari lliure existent i les inimaginables possibilitats que ofereix la música lliure.

Quan vaig decidir donar continuïtat a la producció de podcasts em va caldre trobar un fil conductor. I este fil va ser la literatura. En el món dels podcasts independents abunden els d'entrevistes i els de música, però no n'hi havia cap relacionat amb el món de la literatura, i encara menys a la poesia. Així van nàixer els Podcasts d'Asteroides el 24 d'octubre de 2007, i a maig de 2010 se'n poden comptar 73 episodis, malgrat haure temporades de més o de menys producció.

Així que la «línia editorial» va estar clara (un podcast, un poema) vaig optar per escollir aquells continguts que a mi m'interessaven, que eren de poetes de les Terres de l'Ebre (desconeguts fins i tot a casa seua) i a qui creia que calia donar difusió. A poc a poc hi vaig anar sumant textos d'autors clàssics, vaig anar fent experiments (com el de presentacions de llibres en línia) i vaig eixamplar el radi d'acció a poesia escrita a la xarxa, tant d'autors reconeguts com de blocaires anònims."

Jaume Llambrich

Més informació sobre els podcasts

- "Com fer un podcast", guia casolana per a fer un *podcast*
- "Podcatàla", directori de *podcasts* independents en català

2.3. La videoliteratura: el videolit

El tercer vers de la cinquena estrofa del poema "Somewhere I have never travelled", d'Edward Estlin Cummings, diu: "the voice of your eyes is deeper than all roses", és a dir, 'la veu dels teus ulls és més profunda que totes les roses'. La videoliteratura permet que la veu dels ulls d'un creador, abans limitada als marges d'una pàgina, o als escenaris de la pura recitació, pugui ara ser mirada, i així es completa el cercle, l'encreuament de mirades entre l'emissor i el receptor. La popularització i assequibilitat de les eines de producció audiovisual integrades als ordinadors personals han afavorit una emancipació més gran de l'artista, que ara disposa d'un control complet sobre les opcions creatives a partir de la paraula, la música i la imatge. Cal dir, sense eufòries, que això és històric. Que un poeta pugui exhibir visualment les seves imatges en moviment i que tot seguit ho pugui publicar és una qüestió absolutament nova.

Aleix Cort i Misericòrdia Pedrola, professors del màster de Literatura en l'era digital i creadors del projecte Videolit, el defineixen com "una proposta de creació dinàmica i actual que utilitza la videocreació per a abordar un artista o un tema important des del punt de vista artístic o de pensament contemporani amb una càpsula audiovisual de 3-5 minuts de durada, i en la qual la paraula té un pes fonamental". El XXI Encontre d'Escriptors dels Premis Octubre va dedicar diverses taules a parlar de literatura digital. Una de les participants va ser Sandra Hurtado, professora de secundària i estudiant de la UOC, que va

presentar un interessant i acurat estudi sobre la pedagogia de la videoliteratura a partir d'un estudi anterior sobre el seu valor artístic. Hurtado insisteix encertadament en la paraula com a conductora de tot el procés creatiu:

"El videolit té com a fil conductor la paraula, entorn a ella es construeix aquesta càpsula audiovisual. Però la paraula s'amalgama amb tota una sèrie d'elements d'origen molt divers. És un calaix de sastre on tot hi té cabuda: material fotogràfic, cinematogràfic, musical, textual, visual, plàstic, sonor... gran part trobat i recopilat d'Internet [...].

El videolit apareix vinculat a la literatura, en particular, perquè es nodreix d'ella, però beu també d'altres fonts, de manera que s'aconsegueix com a producte final una autèntica obra d'art. El punt de partida és l'anàlisi d'un autor, una obra literària, un text d'interès artístic... Així, es tracta de dur a terme una interpretació del text, una comprensió dels sentiments que l'autor vessa en la seva obra, entendre la visió de l'autor, per després poder plasmar-la en el videolit, des d'una òptica pròpia, una visió personal i íntima del text analitzat. La interpretació que s'efectua no està sotmesa a cap tipus de normes ni restriccions, de manera que el creador del videolit podrà servir-se, de manera conscient o inconscient, dels seus coneixements, experiències, els seus gustos i impressions en aquest procés. La subjectivitat en la creació va acompanyada, sens dubte, per la llibertat a l'hora de mostrar una percepció particular. Es barregen, d'aquesta manera, dues perspectives totalment subjectives, ja que tots dos, l'autor del text i el creador del videolit, són dos artistes que mostren a través de formats diferents els seus mons més profunds i íntims. El videolit es converteix en una metacreació artística en què resulta difícil d'establir clares fronteres entre la interpretació personal i les impressions de l'autor que es pren com a punt de partida. La híbridesa és, sens dubte, una de les característiques més definitòries de videolit, perquè afecta tots els àmbits del projecte. Un projecte que es posa en marxa com a projecte de recerca i experimentació d'un llenguatge artístic i textual que busca la híbridesa entre art, literatura i temes claus del pensament contemporani, un projecte que pretén utilitzar les arts plàstiques, el cinema, la fotografia, el vídeo i els formats documentals per presentar noves perspectives sobre l'obra d'un artista o un tema important des del punt de vista contemporani.

El videolit té com a fil conductor la paraula, convertint-se en l'eix al voltant de la qual es construeix el videolit. No obstant això, la paraula es barreja i es confon amb tot un seguit d'elements d'origen molt divers. Al creador del videolit no se li imposen limitacions en el seu procés de creació i els criteris usats es veuran condicionats, simplement, pels seus coneixements i preferències. Al videolit té cabuda qualsevol tipus de material artístic, ja sigui cinematogràfic, fotogràfic, musical, textual... La combinació de tots ells o només d'alguns dota d'una gran riquesa i varietat el videolit, de la qual no totes les obres artístiques poden fer ostentació. La recerca dels materials que es vulguin utilitzar serà una àrdua tasca, perquè s'haurà de dur a terme en diferents fonts, ja sigui a la xarxa, en biblioteques, arxius o bé d'elaboració pròpia. No serà una tasca ràpida, però, el resultat serà una obra totalment compacta en la qual ja no es podran separar els diferents elements artístics que han servit com a matèria primera en la seva elaboració."

Sandra Hurtado. "Estudi sobre la pedagogia de la videoliteratura".

Exemple de videoliteratura són els videopoemes del poeta castellonenc Josep Porcar. En dedica una secció al seu blog, batejada amb el nom de "Veus mirades", amb peces líriques que encarnen aquesta doble significació de la forma verbal *veus* (tu) que és també el plural de la paraula *veu*. Són el dir i el veure compactats, dicció-visió, oralitat-visualitat en un intent de fusionar els dos sentits de la percepció humana en una sola manifestació artística.

Exemple

Més exemples de videoliteratura:

- "Moving poems"

2.4. Literatura en temps real i literatura sincrònica

Literatura en temps real és aquella en què el lector accedeix a l'obra literària al mateix temps que l'autor la fa pública, independentment del moment de creació. Hi hauria una variant, la sincrònica, a la qual es pot accedir pràcticament al temps que l'autor la crea. Aquesta mena de comunicació literària digital és possiblement la més nova de les aparegudes darrerament. Podríem

parlar d'*escriptura i lectura en viu*, com si es tractés de la retransmissió en directe d'un esdeveniment, tret que l'esdeveniment s'està gestant mentre l'autor hi escriu. Això és possible gràcies a les tecnologies de transmissió instantània de la Xarxa. És una experiència comparable a la d'un recital de poesia –també això és literatura en temps real– o a la lectura d'un relat inventat i dit per l'autor a la ràdio. Eines com el famós Twitter, una mena de microblog per a penjar micromissatges –en principi ideat per a donar coneixement ràpid i concís de les tasques professionals, lúdiques o íntimes que una persona està duent a terme–, han estat adaptades per alguns usuaris amb inquietuds creatives per a dur a terme una literatura experimental en la qual el relat o el poema es trasllada en pocs segons des dels dits de l'escriptor als ulls del lector.

A casa nostra podem trobar ja dues iniciatives d'històries escrites en temps real. *24 hores Ch. B.*, de l'escriptor castellonenc Carles Bellver, és el primer relat de la literatura catalana escrit servint-se d'aquest format. Inspirat en *22 Very Short Stories*, de Mat Honan, i enderiat a saber per a què podia aprofitar una eina com el Twitter, els seus pros i contres, va construir, en el sentit més ampli de la paraula, una història en la qual el temps de la història contada i el temps real coincidissin. Bellver ho explica així:

"Més que una sèrie d'apunts inconnexos, tanmateix, Twitter invita a enllaçar-los, crear/plasmar-hi una història que es desenvolupi en el temps. Pel que fa a l'extensió dels missatges, el límit de 140 caràcters el posa el mateix Twitter. Vaig pensar a ajustar-m'hi exactament, ni un caràcter més ni un caràcter menys, potser per virtuosisme, però no per cap expectativa d'accedir a l'exclusiu Club 140! de Dave Winer, ho juro. Com en els haikus, l'aritmètica era part de la gràcia."

Carles Bellver. *24 hores Ch. B.*

La construcció de la història no es limita a escriure-la i prémer una tecla per a llançar-la al ciberespai. Bellver, que és programador informàtic, va crear un *script* informàtic que li enviés automàticament els missatges al Twitter i li estalviés d'enviar-los a cada hora, dia o nit. Per a aconseguir-ho, coneixia uns altres llenguatges: el Perl i l'API de Twitter. Bellver és un cas gairebé únic a la nostra literatura, perquè és analista de tecnologia educativa del CENT de la Universitat Jaume I, on va començar treballant-hi de programador el 1992, és a dir, l'any de naixement d'Internet com a projecte comercial i global. Podem tancar el cercle si hi afegim que és un narrador expert en històries de ciència-ficció i misteri.

Però no cal conèixer aquests llenguatges per a publicar una obra en temps real. Un exemple n'és *Serial Chicken*, una història sobre una gallina assassina, del periodista i escriptor Jordi Cervera, publicada al Twitter amb motiu de BCNegra (febrer de 2010), la primera Trobada de Novel·la Negra de Barcelona. Des del compte de Twitter @BCNegra els internautes van poder llegir la novel·la, comentar capítols, fer conjectures i debatre, confondre, jugar per descobrir el veritable assassí. La innovació de Cervera va ser experimentar amb ferramentes 2.0 per a afegir interès i un component altament lúdic a la novel·la. Va usar, per exemple, el Google Maps per a traslladar els lectors a les escenes dels crims. Així que la trama podia ser seguida també per mitjà de xarxa social (per via de

Facebook), de vídeo (per via de Vimeo) i de fotografia (per via de Flickr), en què els seguidors podien penjar fotos de les pistes que la gallina anava deixant per Barcelona. *Serial Chicken* és un exemple de com es poden posar moltes eines de publicació digitals al servei d'una història i de la creació literària.

2.5. Formats cooperatius de creació literària

En els formats cooperatius de creació literària l'obra o les obres resultants són possibles gràcies només a l'acció coordinada de dues o més persones. En aquest format hi ha dues variants:

- La creació d'una sola obra comuna, grupal, a partir d'un referent inicial.
- La creació de tantes obres com participants tingui el grup a partir, també, d'un mateix referent.

Aquest referent és fonamental, perquè és el punt de partida de la col·laboració. Pot ser un autor, una obra, una fotografia, una música, un vers, una circumstància vital, és a dir, qualsevol espurna de motivació que estimuli la iniciativa i les idees dels coautors. Fins ara, aquesta escriptura cooperativa ha predominat en els blogs, tot i que podria ser perfectament traslladable a uns altres canals de comunicació, com les xarxes socials i altres sistemes de missatgeria instantània.

2.5.1. El mem retroalimentat i el mem encadenat

El *mem* o *meme* és un terme que s'ha popularitzat a la blogosfera. Són converses i discursos que es van contagiant d'un blog a un altre, de manera que el blog que l'origina rep moltes visites des dels blogs contagiats, depenent de l'èxit del missatge. S'ha dit que els mems són campanyes de promoció viral (o *màrqueting viral*), pels quals els blogaires busquen una audiència més gran. És cert, en part, aquest és l'objectiu: l'audiència. Un mem amb èxit s'anirà reproduint per si mateix automàticament, però no sempre tenen més èxit els mems que busquen *només* l'automatització i l'audiència. El *meme*, un neologisme procedent de l'anglès i de l'estudi de l'antropologia, ha estat definit com la unitat mínima de transmissió de l'herència cultural. La blogosfera va profanar el terme i el va adaptar a les seves finalitats. En la celebració d'un homenatge o d'un aniversari en les lletres catalanes, per exemple, trobem alguns dels mems més identificables a la nostra catosfera.

N'és un bon exemple el "25 anys sense Espriu", un mem de gran èxit llançat a principis de 2010 per l'hiperblog "Blocs de Lletres", que ràpidament es va escampar per tota la blogosfera. Els responsables de l'hiperblog van dissenyar un logotip identificatiu i, tot seguit, els blogaires Roser Caño i Jordi Pàmies es van encarregar de fer-ne la divulgació. A partir d'aquest moment, la catosfera va materialitzar el seu homenatge al poeta, cadascú a la seva manera: ressenyes

crítiques, poemes d'homenatge, fotografies del poeta, reproducció dels seus versos, etc. Més de 300 blogaires van recollir el mem en memòria del gran poeta català.

Aquesta mena d'escriptura cooperativa en la qual un blogaire llança un tema al qual responen una quantitat indeterminada de blogaires és el mem retroalimentat (*meme feedback*). A petita escala, els comentaris que reben els blogaires també són una mena de mem retroalimentat. La diferència és que l'existència de mem implica que els blogaires fan aquests comentaris des dels seus propis blogs i amb una voluntat expressiva de caràcter comunitari.

Una variant és el *mem encadenat*, en el qual també hi ha un punt de partida referencial a partir del plantejament d'un tema determinat, al qual responen diversos receptors, però no a l'emissor inicial de la qüestió plantejada sinó al seguidor immediat de la cadena. Perquè això sigui possible, els seguidors de la cadena han d'adreçar el tema plantejat a un receptor determinat que vol que el torni a llançar, de manera que les baules de la cadena es continuen enganxant.

Com a exemple, tenim el mem llançat per la plataforma de participació i foment de la lectura "Què llegeixes?", que plantejava un seguit de preguntes sobre els hàbits lectors entre els blogaires. Cada blogaire, una vegada havia respost aquestes qüestions, les readreçava a blogaires companys per via del correu o de comentaris.

Exemples de mems

Exemple de llançament del mem encadenat:

"Què llegeixes?". Petit qüestionari sobre llibres

Exemple del mem atès i readreçat:

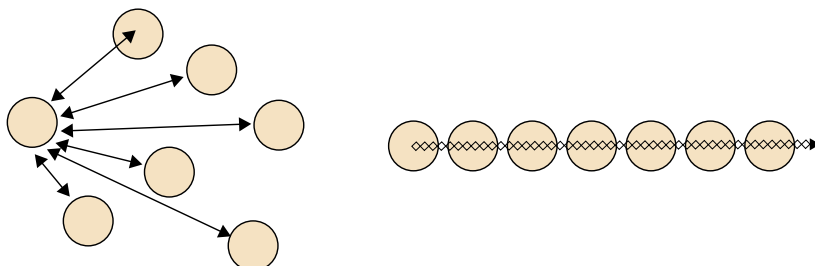
"Biblosfera". Mem de llibres

Altres exemples de mem encadenat:

"Vent de Cabylia". Mem de reixos

A la darrera pregunta trobareu el readreçament

"Bloguejat"

Mem retroalimentat i mem encadenat

2.5.2. Coescriptura: cadàvers exquisits, autòpsies digitals

S'atribueix als surrealistes l'invent de la creació literària de caràcter col·lectiu. En van batejar el resultat com a *cadàver exquisit*. Segons la *Viquipèdia*, aquesta pràctica "explora les possibilitats de la creació de textos i imatges en grup, amb aportacions parcials dels participants a l'obra final que, per als surrealistes, cercava la creació lúdica, espontània, intuïtiva, grupal i anònima alhora, accidental i tant automàtica com fos possible. El seu origen es troba a un joc de saló on els participants escrivien una part del relat i el passaven a un altre perquè aquest el continués". És fàcil endevinar que la Xarxa facilita enormement aquesta creació coordinada i que l'enriqueix gràcies als recursos tècnics que proporciona.

Com en el mem, hi ha dues variants de coescriptura en xarxa. D'una banda, el simple trasllat de l'invent dels surrealistes des dels formats analògics als digitals. Un exemple n'és el cadàver exquisit veïnal, en el qual cada blogaire escriu un vers fins a completar un poema.

Seguint aquesta mateixa tècnica, "Històries veïnals" és un altre exemple de coescriptura. En aquest cas, es tracta de la redacció coordinada d'un mateix relat entre diferents persones, al qual cadascuna aporta el seu estil i els seus girs argumentals.

Una variant d'aquesta coescriptura és una mena d'autòpsia, si així es pot dir, d'aquest cadàver exquisit. Com en el mem, un ciberescriptor proposa una obra artística –no sempre ha de ser literària– com a punt de partida per a la creativitat d'uns altres escriptors. És el cas de "Relats conjunts". En aquest blog, fotografies, llenços i escultures són proposats de manera periòdica com a font d'inspiració dels seus visitants, els quals, si s'hi han sentit prou estimulats, escriuran un apunt al seu propi blog i després n'informaran al blog comunitari. Acabat l'experiment, "Relats conjunts" publicarà els enllaços de totes les obres inspirades en la proposta. D'aquesta manera, el resultat és un mural o collage d'escriptures que s'han bifurcat a partir d'un mateix referent.

3. Plataformes de comunicació literària

Com hem vist en l'apartat "Distinció breu entre *suport, plataforma, canal, format, gènere*", les plataformes no tenen cap relació conceptual o categòrica amb els formats d'escriptura, però són i han estat fonamentals a l'hora de vincular i interrelacionar els internautes que fan servir aquests formats amb unes mateixes motivacions. Les plataformes de comunicació a Internet atenen les necessitats comunicatives a la Xarxa de les diferents comunitats d'usuaris que tenen uns mateixos interessos o expectatives. Com que no són l'objectiu d'aquest treball, però tampoc sense elles no s'entendria la ràpida evolució d'aquests formats, veurem breument un model de plataforma per a la creació i comunicació literària.

3.1. L'hiperblog, l'hipertext col·lectiu i ordenat de blogs

"Blocs de Lletres" és l'hiperblog català de literatura que syndica escrits de diferents blogs relacionats amb el món de les lletres, preferentment les catalanes, gràcies a un sistema automàtic de lectura RSS que periòdicament actualitza les fonts textuais (*feeds*) existents en cada blog. Si algun blogaire vol aparèixer en aquest web de sindicació, només cal que ho comuniqui a l'editor de l'hiperblog. L'objectiu és compartir i facilitar un accés global a les ressenyes, judicis, comentaris, etc, que la blogosfera literària genera.

En paraules del seu editor, l'objectiu de l'hiperblog és organitzar els enllaços entrants de manera que hi aparegui visualment estructurada la seva hipertextualitat, és a dir, amb un accés ràpid, fàcil, flexible i, en definitiva, usable, de moltes i diverses fonts d'informació (blogs sobretot) amb referències literàries relacionades o relacionables. Més enllà de la seva mera utilitat com a lector de fonts o *feeds* literaris a la carta, la finalitat de l'hiperblog és consolidar-se com a eina de comunicació entre els diferents autors de blogs que, d'alguna manera, dediquen gran part dels seus escrits a la literatura o, en tot cas, al món dels llibres, sigui des de l'escriptura o des de la lectura. "Blocs de Lletres" funciona d'una manera més o menys autònoma, ja que disposa d'un sistema RSS d'actualització automàtica dels enllaços. Periòdicament, "Blocs de Lletres" proposa nous temes i mems a la secció de debat i reflexió per a la catosfera literària (com ara la fira del llibre, aniversaris d'escriptors, etc.), per iniciativa pròpia o a petició dels seus usuaris. A cada debat, s'hi afegeixen unes paraules clau que els blogaires recullen i que els permeten continuar col·laborant des dels seus propis blogs. Gràcies a les indexacions de continguts filtrats per motors de cerca com Google i Technorati, "Blocs de Lletres" detecta aquestes paraules clau i hi reindexa els escrits dels blogaires sobre el tema o mem proposat.

3.2. Altres plataformes i portals de comunicació literària

- "Relats en català"
- "lletrA"
- Associació d'Escriptors en Llengua Catalana
- "Què llegeixes"
- "Traces"